

زنده یاد خشایار الوند: ممکن است يك كار طنز در يك شبکه مجوز بگیرد و در شبکه دیگر به آن مجوز ندهند. برای مثال ترانه‌ای که هر روز در رادیو پیام و هزاران جای دیگر پخش می‌شود، زمانی که در سریال «دیوار به دیوار» پخش می‌کنیم، تلقی‌های دیگری از آن می‌شود. این مرزهای مخدوشی است که کار را سخت می‌کند.

فای‌ویک

ویژه‌نامه رادیو و تلویزیون روزنامه جام جم
شنبه ۲ آذر ۹۸ • شماره ۶۹۰

۳

يك مصاحبه ترکیبی درباره این که چرا ساخت سریال‌های طنز در تلویزیون کاری دشوار است

اندر مصائب کمدی‌سازی

احسان سالمی
روزنامه‌نگار

کمدی‌سازی برای تلویزیون کار سختی است. احتمالاً بخش عمده‌ای از مخاطبان تصور می‌کنند اصلی‌ترین دلیل این اتفاق همان‌گونه که برخی از کارگردان‌های سینما می‌گویند، محدودیت در زمینه استفاده از شوخی‌های ۱۸+ سال باشد. اتفاقی که در برخی از نمونه‌های خارجی به‌وقوع می‌پیوندد و برخی از کارگردان‌های ایرانی نیز تصور می‌کنند تنها راه حل خنده گرفتن از مخاطب توسط به همین مدل شوخی‌هاست. اما آنها که دستی بر آتش تولید این قبیل آثار در تلویزیون داشته و دارند، نظرات متفاوتی هم در این زمینه دارند. آنچه که در ادامه می‌خوانید در واقع برش‌هایی از گفت‌وگوهای کارگردانان، تهیه‌کنندگان یا فیلم‌نامه‌نویسان این قبیل آثار درباره دلایل سخت بودن ساخت آثار کمدی برای تلویزیون است.

همه‌جای دنیا با همه قشرها و مشاغل شوخی می‌شود؛ حتی با سیاست شوخی می‌کنند. ولی متأسفانه ما در کارهای طنز اجازه چنین کاری را نداریم. در مورد هر قشری کار طنز می‌سازیم، حتماً با برخوردهایی مواجه می‌شویم. در این سریال با پزشکان شوخی شده بود که باعث اعتراض این قشر شد. پزشکان می‌گفتند چرا با ما شوخی می‌کنید؟!»

بازیگر قابل اعتماد برای کمدی کم داریم

بهر روز مفید که یکی از تهیه‌کنندگان با سابقه تلویزیون است با وجود این که بیشتر در حوزه ساخت ملودرام فعال بوده، اما در گفت‌وگویی با برنا به نکته مهمی در ارتباط با سختی‌های ساخت آثار کمدی در تلویزیون اشاره می‌کند: «ساخت سریال طنز در فضای فرهنگی ایران کار بسیار دشواری است. اگر با فیلم‌سازی جهان مقایسه کنیم، می‌بینیم نوع دیالوگ آنها بازتر و غیرپاستوریزه است، برخلاف ایران که باید با ملاحظات بسیاری دیالوگ‌ها نوشته شوند تا در فضای خانواده قابل پذیرش باشند. تعداد افرادی که قابلیت ساخت این‌گونه کارها را دارند بسیار محدود است. کارگردان و تهیه‌کننده باید بتوانند هم فضای مفرح ایجاد و هم این که باید‌ها و نباید‌های فضای فرهنگی کشور را رعایت کنند، بنابراین از رفتن به سمت آن پرهیز می‌کنند. به طور کلی دست ما در فضای نگارشی، کارگردانی و بازیگری در آثار طنز بسته است. مشکل دیگری که وجود دارد این است که تعداد بازیگران قابل اعتماد کمدی کم است؛ این مشکل در نویسندگان، تهیه‌کنندگان و کارگردانان هم وجود دارد.»

وقتی به جای طنز، به هجویات می‌رسیم!

داریوش کاردان هم یکی از موسسید کرده‌های طنز کشور است که سابقه سال‌ها فعالیت در زمینه ساخت تولیدات طنز تلویزیون داشته و بسیاری او را کاشف برخی از کم‌دین‌های امروز تلویزیون می‌دانند. او در گفت‌وگو با فرهیختگان درباره یکی از سختی‌های ساخت کمدی در تلویزیون می‌گوید: «باید جا را برای طنز باز بگذارند و اجازه بدهند حرف‌هایی که شبکه‌های بیگانه مثل «من و تو» یا دیگری و دیگری... می‌گویند که مثلاً فلان چیپس را نخرید چون دو سوم آن هواست، خب بگذارند اینها را ما بگوییم و مردم را با آن بخندانیم؛ هم ممکن است آن تولیدکننده چیپسش را بیشتر کند، هم مردم بخندند، هم فرصت را دست بیگانه ندهیم که او این حرف‌ها را بزند. در مسیر این‌چنینی که باید خود را بخشی تا بتوانی يك جمله از تلویزیون یا رادیو بگویی یا در مجله‌ای چاپ کنی آدم خسته می‌شود. بعد مجبور می‌شوی بیایی و هجویات بگویی.»

هم طنز را دوست دارند، هم نگرانش هستند!

سروش صحت که این روزها سریال طنز «فوق‌لیسانسه‌ها»ی او در شبکه سوم سیما در حال پخش است، در گفت‌وگویی با تسنیم پس از پخش فصل اول این سریال یعنی «لیسانسه‌ها» درباره يك نمونه از سختی‌های ساخت سریال‌های طنز در تلویزیون می‌گوید: «کار طنز اصلاً حوزه‌ای است که همیشه کمی نگران‌کننده بوده و من به هر کسی که کمی نگران باشد، حق می‌دهم چون خیلی‌ها نگران هستند که مبادا به کسی توهین یا بی‌احترامی نشود. در واقع هم همه از طنز خوششان می‌آید و هم این که همه نگرانش هم هستند. شما خودتان احتمالاً از شوخی خوشتان می‌آید ولی ترجیح می‌دهید که با خودتان شوخی نشود! همه همین‌طور هستند و به این دلیل کمی کار را سخت می‌کند.»

سینما در کمین کمدین‌های تلویزیون

مهران مهمان تهیه‌کنندگی سریال‌های طنز متعددی از جمله سریال‌های رضا عطاران و سعید

مرزهای نامشخص طنز در تلویزیون

کمتر کسی است که در ایران سریال کمدی دیده باشد و اسم خشایار الوند را نشنیده باشد. مرحوم خشایار الوند که سال گذشته به شکلی ناگهانی از میان ما رفت، پای ثابت فیلم‌نامه‌نویسی اغلب سریال‌های طنز تلویزیون بود. او در گفت‌وگویی که چند سال پیش با «ایسنا» داشته درباره سختی‌های کمدی‌سازی در تلویزیون گفت: «ممکن است يك كار طنز در يك شبکه مجوز بگیرد و در شبکه دیگر به آن مجوز ندهند. برای مثال ترانه‌ای که هر روز در رادیو پیام و هزاران جای دیگر پخش می‌شود، زمانی که در سریال «دیوار به دیوار» پخش می‌کنیم، تلقی‌های دیگری از آن می‌شود. این مرزهای مخدوشی است که کار را سخت می‌کند. يك سری مسائل ملتهب داریم که در برنامه و سریال‌ها سراغشان نمی‌رویم یا نمی‌توانیم سراغشان برویم که در کشورهای دیگر با همین موارد شوخی می‌کنند، مانند: جنسیت، سیاست، خانواده. در واقع ما از شوخی کردن با این موارد محروم هستیم یا این که با فرهنگ ما متناسب نیستند؛ بنابراین يك سری مسائل دم‌دستی برای کار طنز می‌ماند.»

لطفاً با هیچ صنفی شوخی نکنید!

سحرزکریا که حافظه تصویری ما او را با سریال‌های طنزی همچون «پاورچین» و «شب‌های برره» به خاطر می‌آورد، در گفت‌وگو با آی‌فیلم درباره سختی‌های ساخت سریال طنز در تلویزیون به تجربه خودش در سریال طنز «در حاشیه» اشاره می‌کند و می‌گوید: «همان‌طور که می‌دانید در